

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสังคมไทยมีความผูกพันอยู่กับสายน้ำมาโดยตลอด ดังจะพบว่า สายน้ำเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย และเคยเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรและสินค้าต่างๆ ในท้องถิ่นที่ราบลุ่มน้ำภาคกลางที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน แม่น้ำลำคลองต่างๆจึงเป็นแหล่งรวมสินค้าที่สำคัญของท้องถิ่น ที่ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนมีความสุขสมบูรณ์ (นัยนา แยมสาขา, 2547) ดังนั้นตลาดน้ำจึงเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ซึ่งการท่องเที่ยวตลาดน้ำเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ตลาดน้ำเป็นชื่อเรียกแหล่งค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในท้องถิ่นโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ แต่เดิมนอกจากจะเรียกกันแล้วยังมีชื่อเรียกกันว่า ตลาดเรือ หรือตลาดท้องถิ่น และในที่สุดใช้ชื่อว่า ตลาดน้ำ (ราตรี โด่งพัฒน์, 2543) ซึ่งตลาดน้ำเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของสังคมไทยเดิมที่ผูกพันกับสายน้ำและมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ สร้างบรรยากาศของน้ำใจไมตรีของคนในท้องถิ่นและต่างถิ่นที่วนเวียนกันเข้ามาแถบสองฟากฝั่งริมน้ำ สร้างสังคมการพึ่งพาให้เกิดขึ้นในสังคม ขณะเดียวกันยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของการทำมาหากินด้วยสินค้าเกษตรและเชื่อมต่อถึงความผูกพันของเชื้อชาติ และภาษาอีกด้วย

ในปัจจุบันตลาดน้ำได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน จนเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยพบว่า การพัฒนาตลาดน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะพบอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำของภาคกลาง เนื่องจากภาคกลางเป็นแหล่งรวมของแม่น้ำสายต่างๆ ที่มาบรรจบกัน ซึ่งในอดีตนับเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญ ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้นำเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น มาใช้เพื่อจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว (อุดม เขยกิจวงศ์, 2552)

ตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงในบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ตลาดน้ำตลิ่งชัน ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดน้ำบางน้อย ตลาดน้ำบางคูเวียง ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ฯลฯ โดยตลาดน้ำที่จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเปิดขายสินค้าในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ แต่ละแห่งจะสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ด้วยสินค้าท้องถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่และ

เป็นตลาดน้ำยามเช้าและยามบ่ายเท่านั้น แต่จะมีตลาดน้ำที่เปิดขายในช่วงเย็น คือ ตลาดน้ำอัมพวา (อุดม เขยกิจวงศ์, 2552)

ตลาดน้ำอัมพวา เป็นตลาดน้ำยามเย็นที่เปิดเฉพาะวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่อยู่บริเวณชุมชนอัมพวา ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ที่อยู่มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีเอกลักษณ์ที่สำคัญคือบ้านไม้เรือนแถวอูริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองที่แสดงถึงวิถีชีวิตตามแนวคลอง ชุมชนอัมพวาอนุรักษ์ รูปแบบการตั้งถิ่นฐานอย่างค่อนข้างสมบูรณ์ จนได้รับรางวัลเกียรติคุณด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมจากองค์การยูเนสโก ภูมิภาคพื้นทวีปเอเชียแปซิฟิกประจำปี พ.ศ.2551 (อุดม เขยกิจวงศ์, 2552) และรางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่นประจำปี พ.ศ.2545 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งรางวัลที่ได้รับเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

จากเหตุผลข้างต้น ประกอบกับได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำแผนการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาลาดน้ำจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมาก มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องของอาหาร การซื้อสินค้าท้องถิ่น และการเที่ยวชมหิ้งห้อยในยามค่ำคืน นอกจากนี้ เหตุผลด้านที่ตั้งก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากพบว่าตลาดน้ำอัมพวาไกลจากกรุงเทพฯ เพียง 71 กิโลเมตรเท่านั้น นักท่องเที่ยวสามารถไป-กลับภายในวันเดียวได้อย่างสะดวก และหากต้องการพักก็มีบริการห้องพักในบริเวณตลาดน้ำแบบโฮมสเตย์ ทำให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมวิถีชีวิตดั้งเดิมได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งภายในบริเวณของตลาดน้ำมีที่ตั้งของโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ มูลนิธิชัยพัฒนาได้เข้ามาจัดตั้งและดำเนินโครงการเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอัมพวา ภายใต้พระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สาธิตา โสรัสสะ, 2551) ตลาดน้ำอัมพวาจึงได้รับการพัฒนาจนได้รับรางวัลต่างๆ จนเป็นที่มิชื่อเสียงดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำ อยู่บริเวณสองฟากฝั่งของลำคลองอัมพวาที่เป็นเรือนแถวไม้ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ ทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความแออัด โดยเฉพาะช่วงเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ นอกจากผลของความแออัดแล้วยังมีผลกระทบที่ตามมาจากการท่องเที่ยวได้แก่ ปัญหาการบริหารจัดการในพื้นที่ การรुक้าพื้นที่สาธารณะ การเปลี่ยนแปลงทัศนียภาพเดิม การจราจรติดขัด จำนวนขยะที่เพิ่มขึ้น และอื่นๆ (นรัตน์ชัย อิมสุทธิ, 2551) และปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวคือ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

จากผลการสำรวจเบื้องต้น (Pilot Study) ของผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำที่สำคัญที่สุดได้แก่ ปัญหาด้านขยะมูลฝอย น้ำเสีย เสียงและอื่นๆ ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยลำดับ

ความสำคัญของปัญหา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่พบมากที่สุดในตลาดน้ำอัมพวา ส่วนปัญหาเรื่องน้ำเสียนั้นเป็นปัญหารองมา แต่จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำของแม่น้ำแม่กลองจากกรมควบคุมมลพิษ (2551) พบว่า การรายงานค่าความต้องการออกซิเจนที่ละลายในแม่น้ำแม่กลอง (BOD) ของปีพ.ศ.2548 และ ปีพ.ศ.2550 มีค่าเท่ากับ 1.7 มิลลิกรัมต่อลิตร และ 1.8 มิลลิกรัมต่อลิตรตามลำดับ ซึ่งไม่เกินกว่าค่ามาตรฐาน(ค่ามาตรฐานเท่ากับ 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร) อีกทั้งจากงานวิจัยการศึกษาของศิวพันธุ์ ชูอินทร์ (2553) พบว่า คุณภาพแหล่งน้ำในคลองอัมพวา บริเวณตลาดน้ำอัมพวาส่วนใหญ่มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและจัดอยู่ในเกณฑ์ดี ดังนั้นปัญหาขยะมูลฝอย จึงจัดได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของตลาดน้ำอัมพวาที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคตได้ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องละเลยไม่ให้ความสำคัญ

แม้ว่าขยะมูลฝอยจะเป็นปัญหาที่พบได้กับชุมชนทั่วไป แต่ถ้าตลาดน้ำขาดการจัดการที่เหมาะสมกล่าวคือ มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น จะนำมาสู่ปัญหาอื่นๆตามมามากมาย อาทิ ปัญหาด้านการกำจัด ปัญหาการหมักหมมในพื้นที่ ปัญหาการทำลายทัศนียภาพ ปัญหาด้านการท่องเที่ยว ส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนเป็นปัญหาโดยตรงกับผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนโดยรอบและนักท่องเที่ยวโดยรวม จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2552 ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยปี พ.ศ. 2551 มีปริมาณขยะทั่วประเทศโดยรวมประมาณ 15 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 จากปี พ.ศ. 2550 ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการเพิ่มของจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากอัตราการบริโภคของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น และยังมีปัญหาในการจัดเก็บและการจัดการในพื้นที่ด้วย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ถ้าไม่มีระบบการจัดการที่ดีในการจัดการท่องเที่ยว ตลาดน้ำก็จะส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว และเกิดปัญหาตามมาได้แก่ ทัศนียภาพของตลาดน้ำเปลี่ยนแปลง กลิ่น เหตุรำคาญของชุมชนอื่นๆ การลดจำนวนของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นส่งผลที่สำคัญคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่ยั่งยืน

แนวคิดหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้มีแนวทางดำเนินการคือมีการจัดการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ (Carrying Capacity) ในการทดแทนฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป (องค์การการท่องเที่ยวโลก, 1997) ซึ่งการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวจึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่น่ามาเพื่อกำหนดจำนวนการใช้พื้นที่สูงสุดของนักท่องเที่ยวเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการท่องเที่ยว (Reilly, 1986) โดยแนวคิดพื้นฐานของการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมุ่งเน้นความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและ

กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และ วัฒนธรรมท้องถิ่น (องค์การการท่องเที่ยวโลก, 1992) แหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ที่ไม่มี การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว อย่างเช่น เกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย เกาะบาเลีย ประเทศฟิลิปปินส์ ที่มีผลกระทบที่สำคัญคือ จุดอึดตัวของนักท่องเที่ยว ดังนั้นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความอึดตัวของแหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมหรือสภาพลักษณะของการท่องเที่ยวในตลาคน้ำที่สำคัญ คือการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอย ซึ่งวิธีการนี้ได้พัฒนาการประเมินขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอย เพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของตลาคน้ำ ให้เกิดความสมดุลในระบบธรรมชาติ

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาสร้างแบบจำลองด้านการท่องเที่ยว ด้านการวางแผนด้านสาธารณูปโภค (Boers, 2007) อีกทั้งใช้ตัดสินใจวางแผนการท่องเที่ยว (เจนสุดา พูลสมบัติ, 2549) และสามารถใช้เป็นเครื่องมือประยุกต์วิเคราะห์ได้อย่างเช่น งานวิจัยของจุฑามาศ กาญจนไพโรจน์ เรื่อง แนวทางการวางแผนภูมิทัศน์ด้วยการประยุกต์แบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับทางนิเวศวิทยาได้นำเอาวิธีการของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และการซ้อนทับข้อมูลมาใช้ร่วมกับแบบจำลอง และในประเทศเกาหลีได้มีนักวิจัยศึกษาการพัฒนากระบวนการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของอุทยานแห่งชาติ Chi- Ri ประเทศเกาหลี โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ร่วมกับการเขียนโปรแกรม Visual Basic และใช้โปรแกรม Map Object ในรูปของสมการคณิตศาสตร์เชื่อมโยงข้อมูลเชิงพื้นที่และข้อมูลเชิงบรรยายแล้วนำมาประเมินเพื่อสร้างแบบจำลอง เป็นต้น (Lee, W.K., 2009) ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับการวิจัยครั้งนี้มาบูรณาการใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาแบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอย ซึ่งแบบจำลองที่ได้นี้สามารถนำมาประเมินขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอย อีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของตลาคน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. การจัดการขยะมูลฝอยของตลาคน้ำอัมพวาเป็นอย่างไร
2. ขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาคน้ำอัมพวาอยู่ในระดับใด
3. แบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาคน้ำอัมพวาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อประเมินขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อสร้างแบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในระดับปฏิบัติการ

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาแบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของพื้นที่
พื้นที่ศึกษาวิจัยคือ พื้นที่ภายในเขตเทศบาลอัมพวา
2. ขอบเขตของการศึกษา
 - 2.1 ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในช่วงวันที่มีตลาดน้ำได้แก่ วันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ กับวันที่ไม่มีตลาดน้ำ
 - 2.2 การสร้างแบบจำลองแสดงเป็นสมการวิเคราะห์ค่าขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์
3. ขอบเขตระยะเวลา
ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในช่วง ปีพ.ศ. 2554 - 2556
4. ขอบเขตของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 กลุ่มผู้ประกอบการ ได้แก่ กลุ่มสะสมอาหาร กลุ่มจำหน่ายอาหาร และกลุ่มประกอบการค้าทั่วไป จำนวน 5 คน
 - 4.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน
 - 4.3 กลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลอัมพวา จำนวน 400 คน และคณะกรรมการชุมชน 5 ชุมชน
 - 4.4 กลุ่มหน่วยงานเทศบาลอัมพวา ได้แก่ หน่วยงานกองสาธารณสุขจำนวน 5 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระบบการจัดการขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ได้ผลการประเมินขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. ได้แบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์
4. ข้อเสนอแนะในการจัดทำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษหรือซากสิ่งของที่ผ่านการใช้งานและถูกทิ้งออกจากแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ได้แก่ เศษกระดาษ เศษอาหาร ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร รวมถึงตลอดถึงสิ่งที่เก็บกวาดจากถนน เคหะสถาน อาคาร ร้านค้า และที่อื่นที่ต้องนำไปจัดการ

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อปริมาณขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการเพิ่มของปริมาณขยะมูลฝอย ได้แก่ ปัจจัยด้านนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ปัจจัยด้านนักท่องเที่ยว ในที่นี้หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแล้วส่งผลต่อปริมาณขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา ได้แก่ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทักษะการจัดการขยะมูลฝอย

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง การประพฤติกหรือปฏิบัติของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจในการท่องเที่ยวของตลาดน้ำ ความถี่ของการมาท่องเที่ยว ผู้ที่มาท่องเที่ยว พาหนะที่เดินทางและการได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ทักษะการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง แนวคิดของนักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวแล้วเกิดความตระหนักในเรื่องปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของขยะมูลฝอยที่ต้องจัดเก็บรวบรวม ขนถ่าย กำจัดและลดขยะมูลฝอยด้วยการนำกลับมาใช้ใหม่

ปัจจัยด้านผู้ประกอบการ หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากการท่องเที่ยวส่งผลต่อปริมาณขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการ

ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึงแนวคิดของผู้ประกอบการในการเก็บรวบรวม การขนถ่าย การกำจัดและการนำกลับมาใช้ใหม่จากขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสินค้าหรือจากการประกอบการจำหน่ายสินค้าในตลาดน้ำอัมพวา

ปัจจัยด้านชุมชน หมายถึง ปัจจัยที่เกิดจากการบริโภครูปโภคภายในชุมชนส่งผลต่อปริมาณขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวาได้แก่ พฤติกรรมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย และความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ประกอบด้วย

พฤติกรรมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึงรูปแบบหรือลักษณะการบริโภคของประชาชนในชุมชนแล้วเหลือขยะมูลฝอยที่ต้องจัดเก็บ การขนถ่ายออกไปทิ้งเพื่อนำไปกำจัดและการลดปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หมายถึงระดับความรู้ของประชาชนในชุมชนในเรื่องของการจัดเก็บ ขนถ่าย การกำจัดและการนำกลับมาใช้ใหม่ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน

ปัจจัยด้านการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง วิธีการดำเนินการตั้งแต่ การเก็บรวบรวม การขนถ่าย การกำจัด และการนำกลับมาใช้ใหม่ ที่ส่งผลต่อปริมาณขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

การเก็บรวบรวม หมายถึง การจัดการขยะมูลฝอยจากถังขยะที่รองรับในตลาด และการจัดเก็บจากจุดรวมขยะมูลฝอยที่อยู่ภายนอกตลาด

การขนถ่าย หมายถึง การลำเลียงขยะมูลฝอยจากถังที่รองรับภายในตลาดไปยังจุดรวมภายนอกตลาดและลำเลียงไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

การกำจัดหมายถึง การทำลายขยะมูลฝอย ที่เกิดจากบริโภคอุปโภคและการท่องเที่ยวหลังจากการคัดแยกขยะมูลฝอยและนำออกจากตลาดน้ำเพื่อนำไปทำการฝังกลบ

การนำกลับมาใช้ใหม่หมายถึง ขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาคัดแยกแล้วกลับมาใช้ใหม่ได้แก่ ขวดแก้ว ขวดน้ำพลาสติก ที่ถูกคัดแยกเพื่อนำไปขายหรือปรับเปลี่ยนสภาพให้กลับมาใช้ใหม่

ขีดความสามารถในการรองรับ หมายถึง การกำหนดระดับสูงสุดในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวของตลาดน้ำอัมพวา โดยไม่ทำลายระบบนิเวศในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอย หมายถึง ระดับความสามารถสูงสุดของการรองรับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยได้ 7 ตัวแปรคือ ปริมาณขยะมูลฝอย การจัดเก็บขยะมูลฝอย

การขนถ่ายขยะมูลฝอย การกำจัดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ ภูมิทัศน์และกลิ่น โดยขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยแบ่งได้เป็น 3 ระดับดังนี้

ขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยระดับวิกฤติ หมายถึง มีผลกระทบในระดับรุนแรงที่ต้องมีการแก้ไข

ขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยระดับการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ หมายถึง มีผลกระทบบ้างแต่ไม่รุนแรงจนเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข

ขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยระดับที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หมายถึง ไม่เกิดผลกระทบใดๆ กับตลาดน้ำในสภาพปัจจุบัน

แบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยในที่นี้หมายถึง สมการทางคณิตศาสตร์ที่ประกอบด้วยตัวแปรภายใต้เกณฑ์มาตรฐานการประเมินขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อกำหนดในการจัดทำนโยบายการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะในการจัดทำนโยบาย หมายถึง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแบบจำลองขีดความสามารถในการรองรับขยะมูลฝอยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

